ראובן קשאני

היהודים בפינלנד

ראובן קשאני

היהודים בפינלנד

סיפור ותמונה

ירושלים, אלול התשמ"ה 1985

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

REUBEN KASHANI

THE JEWS OF FINLAND

STORY AND PICTURES

©
כל הזכויות שמורות

תמונת השער : פנים בית הכנסת בהלסינקי בפינלנד
תמונת השער האחורי : נוף בכפר לפלאנדי ציור של
אנדרס אלאריסטו

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

תודה וברכה למסייעים בהוצאת הספר ולועד ידידי
ישראל בפינלנד.

With thanks and greetings to all those who helped
with the publication of this book, including Israelin
Ystavat (The Friends of Israel in Finland Association).

לידיד ואוהב ישראל
טויבו אסיקאיינן
בפינלנד

For
Toivo Asikainen
a good friend of Israel

הקדמה

לגבי ישראלים רבים פינלנד היא ארץ צפונית קרה ונדחת, בעלת ששים אלף אגמים וארץ שזיקתה לישראל חמימה וידידותית.

פינלנד היתה המדינה השלישית, שהכירה בהקמת מדינת ישראל לאחר שתי המעצמות הגדולות והיתה בין המדינות שהצביעו נגד גינוי ישראל והציונות כתנועה גזענית.

בשנת 1906 התקיימה בפינלנד ועידה ציונית,שנודעה בשם "ועידת הלסינגפורס", ועד היום יש בה קהילה ציונית. בפינלנד פועלים כיום כ־15 ארגונים נוצרים המונים רבבות חברים ואוהדים, שכל אחד מהם עוזר לישראל מנקודת ראותו ויכולתו, ול"ארגון ידידי פינלנד ישראל" כשישים סניפים. לפני שנתיים חתמו שבעים ואחד אלף פינים על עצומה לממשלתם נגד פתיחת משרדים לאש"ף בהלסינקי. נערכו גם בפינלנד חגיגות לציון שבעים וחמש שנה לקשרי הידידות בין העם הפיני והעם היהודי, ושלושים וחמש שנה ליסוד "ארגון ידידי ישראל בפינלנד". בשנת 1985 נערכו בפינלנד למעלה מחמשים עצרות־עם וחגיגות לכבוד עצמאות ישראל והזדהות עמה.

גם בישראל ישנה התעניינות רבה להכיר את העם הפיני ואורחות חייו. בישראל התקיימו תערוכות על פינלנד, להקות זמרים ונגנים פינים הופיעו בה. מדי שנה גובר גם מספר הפינים העולים לרגל לישראל ולא מעט פינים עובדים בקיבוצים ואף יסדו את קיבוץ "יד השמונה" ליד ירושלים.

אני שמח שעתה מתפרסם ספרו של ידידי החוקר של יהדות המזרח, ראובן קשאני, שביקר פעמים אחדות בפינלנד במסגרת עבודתו כמנהל הכללי של בית החולים "משגב לדך" בירושלים. מר קשאני עושה רבות להידוק קשרי הידידות בין שני העמים והוא נמנה על פעילי "אגודת ישראל פינלנד" בירושלים.

אין לי ספק, שספרו יתרום תרומה גדולה ללמוד על העם הפיני הידיד ועל הקהילה היהודית הקטנה והדינמית בפינלנד כיום.

פרופ' שמואל מורה
יו"ר אגודת ישראל־פינלנד
סניף ירושלים

ירושלים, 25.7.85

הלסינקי בירת פינלנד

ארץ ששים אלף האגמים

פינלנד, מדינה הנמצאת במזרח סקנדינאביה, גובלת מצפון בנורבגיה, ממזרח בברית המועצות, מצפון מערב בשבדיה ומדרום במפרץ הפיני. לעתים קרובות נאמר שהארצות דנמרק, נורבגיה ושבדיה, הקרויות ארצות סקנדינאביה, כוללות גם את איסלנד ופינלנד, משום שארצות אלו קרובות זו לזו, לא רק מבחינה גיאוגרפית, אלא גם מבחינה היסטורית ותרבותית. ארצות אלו קרויות גם בשם "נורדן" — הצפון.

פינלנד היא ארץ המרחבים העצומים, כאשר יותר משליש שטחה מכוסה ביערות עבותים ודלילים של עצים ואילנות מאיכות גבוהה. בהם עצי אורן, ברושים, עצי לבנה ועוד. אך רק חלק מאדמותיה ראוי לעיבוד חקלאי. יש בה גם איזורים שאינם מיושבים כלל, ושליש משטחה מצוי באיזור הקוטב הצפוני.

בפינלנד שישים אלף אגמים ואלפי איים המתחברים זה לזה בתעלות טבעיות או מלאכותיות, המהוות נתיבי שיט. יש בה גנים ושמורות טבע רבים, שפותחו להגן ולשמור על הנופים שבה.

האקלים בצפון פינלנד, שונה מן הדרום. בצפון הארץ הקור עז ביותר ושלגים רבים יורדים שם, לעתים הטמפרטורות יורדות עד 45 מעלות צלזיוס מתחת לאפס.

את החורף בפינלנד מאפיין השלג והקור. בימים בהירים, כאשר זורחת השמש, יוצאים להחליק על הקרח באגמים הקפואים או לגלוש בשלג, וכמעט שאין עיר פינית שאין בקרבתה ים או אגם וכרי דשא נרחבים.

יום אשר הוא לא יום ולא לילה

באיזור לאפלאנד שבצפון אין "שמש החצות" שוקעת ממחצית חודש מאי עד מחצית יולי, והלילות הלבנים מזהירים באורם, זאת ראיתי בעיר רובניאמי, שהיא בירת לאפלאנד. בתקופה זו של "שמש חצות" הלילה, שאינו יום ואינו לילה, מזכיר את דברי הנביא זכריה: "והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון: והיה יום אחד הוא

עדרי יעלים בלאפלאנד

יודע לה׳ לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור״ (שם, פרק י״ד, פסוקים ו-ז). גם בפיוט ״אז רוב נסים הפלאת בלילה״, המושר בליל פסח, נאמר בין היתר: ״קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה״. אכן, מצוי זמן כזה, שאינו לא יום ולא לילה והמקום בצפון פינלנד.

בלאפלאנד וסביבתה מצוי אייל הצפון, הסבוך בקרניו (בשרו כשר) והוא משמש כחיית בית למשא ולרכיבה. פרוותו וקרניו מנוצלים למטרות שונות, כפי שמנוצל הגמל אצל שבטי הבדווים במדבר, כמו היאק בהרי ההימליה, המשמש כבהמת משא ובשרו משמש מזון עיקרי לתושביו. מעריכים כי בשטחה של פינלנד בלבד מצויים למעלה ממאתים אלף איילים. כ״כ מצויים בפינלנד חיות, כשועלים, ארנבות, זאבים וחיות־בר שונות.

לפינלנד דייג מפותח באגמים, בנהרות ובימים. מאכלי דגים תופסים מקום נכבד במטבח הפיני, גידול בקר ותנובת־חלב גדולה ותעשיית נייר מפותחת. בה גם מפעלי מתכת, זכוכית וקרמיקה והיא בונה ספינות שייט גדולות וספינות שוברות קרח הפועלות בים הצפוני. ענף תעשיתי חשוב הוא היערנות ועיבוד ״הזהב הירוק״ — עצי היערות, משמשים יסוד לתעשית ניר ותאית ומהווים כמחצית היצוא של פינלנד.

פינלנד ענייה בחומרי גלם ודלק, שאותם היא מיבאת מארצות שאתן היא סוחרת, כמו ברית המועצות, שבדיה וארצות אחרות. מכל מקום, זו ארץ שכלכלתה מבוססת והיא נמנית כיום עם המדינות העשירות בעולם, כאשר רמת החיים של תושביה מקבילה לשאר הארצות הסקנדינאביות. משום כך, פינים רבים מביעים תקוותם, שאכן בעתיד הלא רחוק תהיה מדינתם קרובה יותר לכלכלה, שבארצות סקנדינאביה וארצות המערב, מאשר לברית המועצות שכנתם הגדולה במזרח.

אוכלוסיית פינלנד דלילה ביחס לשטחה המשתרע על פני 337.000 קמ״ר. היא מונה פחות מחמישה מליון נפש, המתגוררים ברובם בדרום מערב פינלנד. על פי דתם

נושאי צלב משבדיה מגיעים לפינלנד ב־1155 כדי לנצר את עובדי האלילים

משתייכים למעלה מתשעים אחוזים לכנסיה האבנגלית־לותרנית. היתר נמנים על הכנסיה האורתודוקסית הקתולית, שבשנת 1595 נאסרה דתם והותרה רשמית ב־1781. מספר הלאפים באיזור הקוטב הצפוני, בשטחה של פינלנד הוא כשלושת אלפים, ומספר היהודים מעל האלף. בפינלנד מצוי גם מיעוט קטן של צוענים.

לדעת החוקרים, הפינים הם ממוצא מונגולי ושארי־בשר של העמים הסקנדינאבים, שקלטו בתוכם ילידים משבטים ומקבוצות אתניות בצפונה של אירופה, שהתישבו בפינלנד בין השנים 100 ו־800 לספירה, כלומר לפני כאלף ומאתיים שנה.

במשך הזמן נוצרו בפינלנד שלוש מסגרות שבטיות, שנקראו בשמות אזורי מושבם — סואומי, המה וקרליה. הפינים כבשו את הארץ מידי הלאפים, שהיו תושביה הקדומים של פינלנד, שנדחקו לצפונה של פינלנד.

השבדים כבשו את פינלנד

במאה הי״ב כבש את פינלנד אריק התשעי מלך שבדיה. לאחר שלושה מסעי צלב, הוכנסו הפינים עובדי האלילים תחת כנפי הנצרות ונתקרבו לעולם המערבי.

תפקיד נכבד בהפצת הנצרות בפינלנד מילֵא הנרי, הבישוף האנגלי של אופסלה, שנחשב אחר כך ל״פטרון קדוש״ של פינלנד.

השבדים לא שעבדו את הפינים כדרכם של כובשי ארצות בימים ההם, אלא נהגו בהם כשווים וכוננו בה ״דוכסות״ והתישבות שבדית. במשך 650 שנה הייתה פינלנד כמעט חלק אינטגרלי של שבדיה כאשר סדרי השלטון והחברה היו זהים לאלה שבשבדיה. בדרך כלל, שררו יחסים תקינים בין שני העמים.

בפינלנד פעל הכומר מיכאל אגריקולה (1509-1557), הנחשב למתקן דתי ולמניח היסוד ללשון הפינית הספרותית ולהתפתחותה. שכן, בתחילת שלטון השבדים בפינלנד, נכתבה הספרות הפינית לרוב בשבדית או בלאטינית.

ב־1548 תרגם אגריקולה ללשון הפינית את הברית החדשה, חלק מספרי המקרא וספר תהילים. הוא חיבר ספר תפילות וכתבי־דת בהשפעת מורו ורבו מרתין לותר, מיסד הכנסיה הפרוטסטאנטית, אשר במשך הזמן נתקבלה בכל צפון גרמניה והארצות הסקנדינאביות.

מרתין לותר (1546-1483) תרגם את כתבי הקודש לגרמנית והתפרסם כלוחם בכנסיה הרומית. ב־1517 פרסם תשעים וחמש השגות ודברי בקורת נגד עקרונות הכנסיה הקאתולית ודרכה. בין היתר שלל מכירת "כתבי כפרה" ו"התרת עוונות" (אינדולגנציות) וקיום מוסד הנזירות. לותר כפר גם בעליונות הכס הקדוש ברומא, שדחה ארבעים ואחת מן התיזות שלו, אך לותר לא סר מעקרונותיו ואמר, שמצפונו חשוב לו יותר ממרות הכנסיה.

בראשית דרכו התיחס מרתין לותר באהדה ליהדות וסבר כנראה, שתורתו המתוקנת והמתקדמת תקרב לנצרות את היהודים במקום הנצרות הקאתולית העויינת אותם, אך היהודים לא קיבלו את דרכו החדשה בנצרות. אז הפך לותר לעויין יהודים וכתב נגדם דברי שיטנה ואף תבע את גירושם.

מיכאל אגריקולה, אבי הספרות הפינית

קַלֶוָלָה — האפוס הלאומי של העם הפיני

האפוס הלאומי של העם הפיני הקרוי בשם קלוולה, הוא אוסף אגדות קדומים, מעשי גבורה, סיפורי בראשית, מנהגים, משלים, פתגמים ושירי־זמר עממיים. יש סוברים כי השיר הקדום ביותר, זמנו הוא מ־1,300 שנה לפני הספירה.

יצירות אלו היו מסורת שבעל פה, שהועברו מאבות לבנים מדור לדור. החוקר, הרופא והפולקלוריסט אליאס לונרוט (1884-1802) מאוניברסיטת טורקו, ערך בשנת 1828 מסע במרחבי פינלנד, ואסף מסורות ושירי־עם וגבשם ליצירה עממית, שהפכה לאפוס הלאומי של העם הפיני.

הספר קלוולה, שיצא לאור בראשונה ב־1835, השפיע רבות על סופרים, משוררים ומלחינים ועל ציירים ופסלים, ששאבו ממנו השראה ליצירותיהם. הוא אף שימש מקור לתחיית הזהות הלאומית הפינית, שהיה נתון תחת עול זרים. הוא גם תרם תרומה חשובה של העם הפיני לספרות העולם, שכן תורגם כבר לארבעים שפות.

מרתין לותר, מיסד הדת הפרוטסטנתית

דמויות מאגדות קלוולה, הצייר אקסלי גאלן קאללה

מפת דרום פינלנד ושכנותי
רובניאמי
מחוז אולו
אולו
אוסטרובותניה
קוקולה
נסה
סיוויקי
מחוז תמפרה
תמפרה
פורי
יבלי
הלסינקי
הלסינגפורס
פינלנד
ברית־מ־ס־ר
לנינגרד
סטוקהולם
שבדיה
נורווגיה
אכוונמה
אולנד
קוטקה
לילאו
שלפטאו
איסאלמי
קוואנטו
מחוז קוואופיו
מחוז קריליה
מחוז הפה
מחוז

הספר קלוולה — ארץ הגבורים, הופיע בעברית בתרגומו של ש. טשרניחובסקי, ובשנת 1978 הופיעה מהדורה חדשה בתרגומה של המשוררת שרה טוביה. וממהדורה זו אנו מעתיקים את הפתיחה של האפוס קלוולה: "נעורו געגועי לשיר שירה, נכסף לבי להשמיע אמרים, לספר אגדות אבות, לזמר בלדות האומה. כי ילמדו הדורות הבאים ויזכרו את האגדות ואת השירים... שירים אשיר, ששר אותם אבי לפני שנים הרבה, בהקציעו יד הגרזן, שירים שלמדתני אמי עת תמכו כפיה פלך, אשיר שירים אותם למדתי בהיותי ילד קטן, זוחל בין ברכי אבי ואמי... אספר אגדות ומשלים שאספתי במשעולים, שקטפתי מהשיחים, שלקטתי בין שריגים, שצברתים בעשבים, סיפורים שמצאתי בדרכים בהוליכי את העדר, עת הייתי רועה בנאות דשא, בגבעות עשירי דבש, בהרים מוזהבי שמש. אספר דברים אותם השמיע לי קור חורף, אגדות שלמדני הגשם, משב הרוח, משברי ים, ציפרי שיר ועצי יער".

בשנת 1935 נוסדה בפינלנד "חברת קלוולה קורו", המנוהלת על־ידי נשים המעודדות פעילות תרבותית, ובחודש פברואר נחוג "יום קלוולה" שהוא חג לאומי. ב־1985 מלאו 150 שנה למהדורה הראשונה של קלוולה ואירוע זה נחוג על־ידי העם הפיני. יצויין גם כי יאן סביליוס (1865-1957), מלחין סימפוניות פיני דגול, ומגדולי המלחינים בעולם כולו, השתמש ברבות מיצירותיו המוסיקליות בנושאים היסטוריים ולאומיים, ששרשיהם נעוצים בתרבות הפינית, בנוף הפיני ומן האפוס הלאומי הפיני־קלוולה.

הפינים תחת שלטון האמפריה הצארית

לאחר כמה מלחמות בין רוסיה לשבדיה וכיבוש פינלנד שלוש פעמים על־ידי הרוסים במאה אחת, סופחה פינלנד ב־1809 לאימפריה הרוסית הצארית.

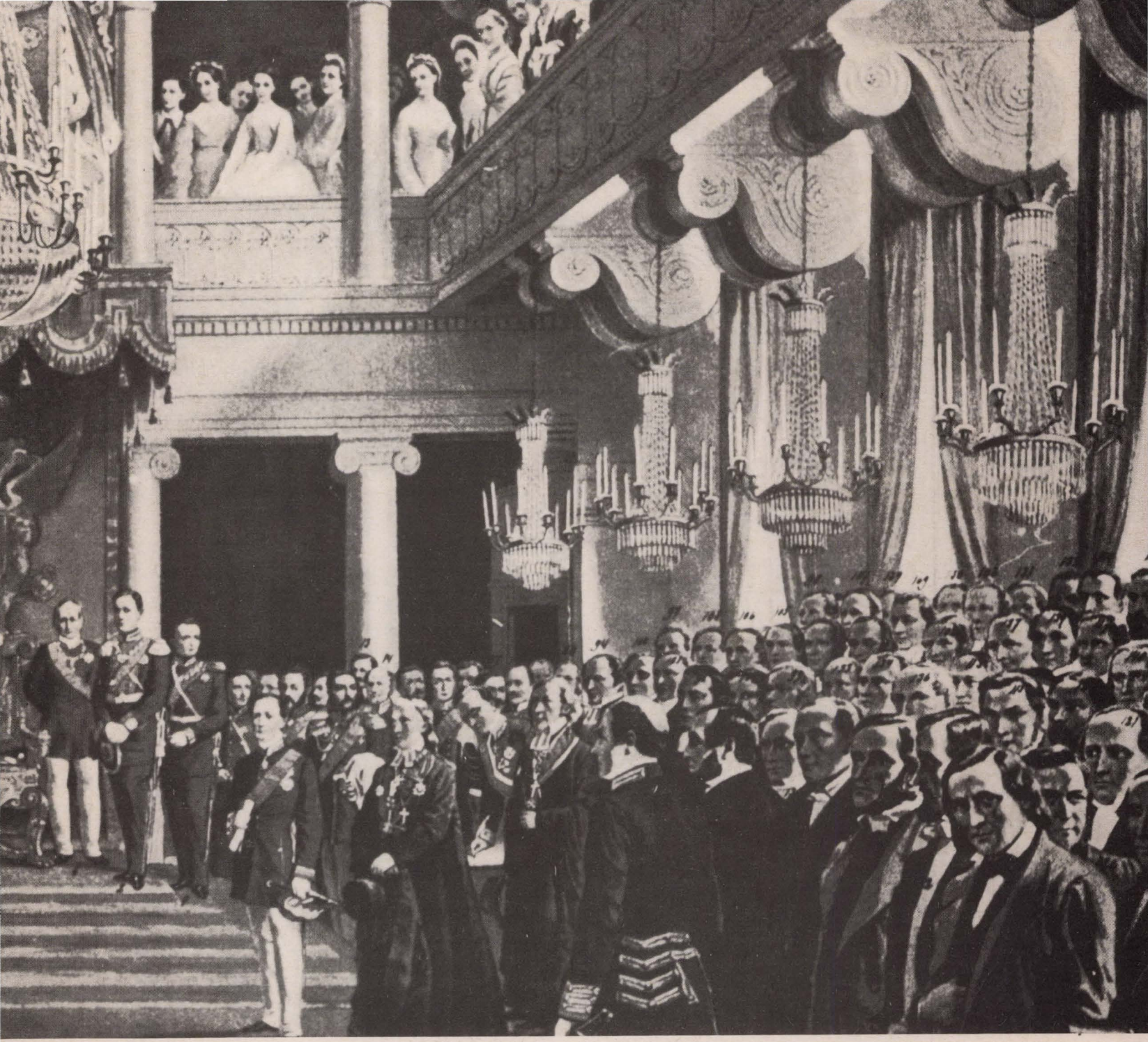
אלכסנדר הראשון העניק לפינלנד אוטונומיה רחבה, שכללה הכרה בכנסיה הלותרנית, ממשלה, פרלמנט, שיפוט עצמאי והכרה בפינלנד כ"דוכסות גדולה" אך תחת שלטון קיסר רוסיה, האחראי לקשרי החוץ והבטחון של פינלנד.

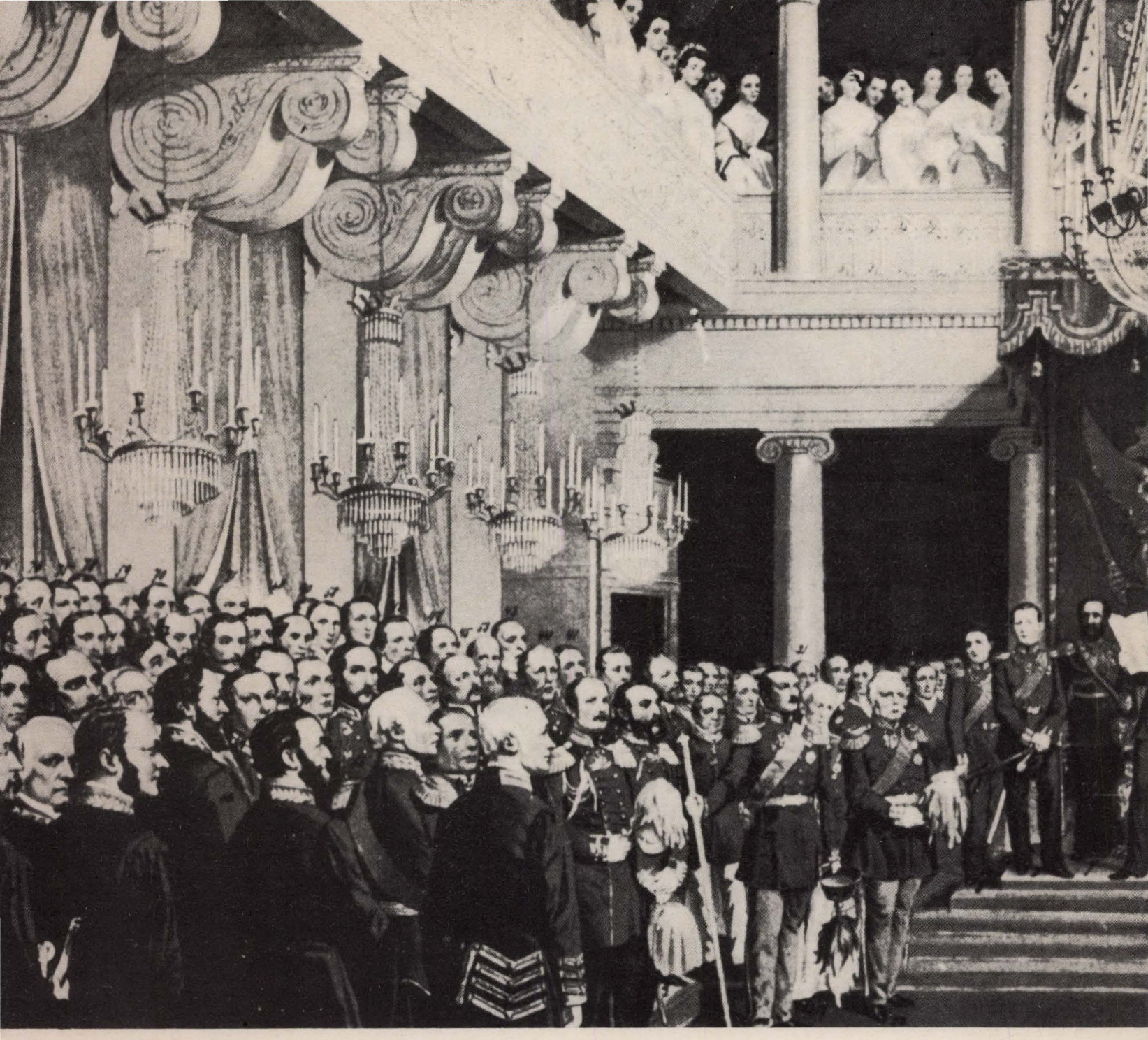
מכל מקום, היתה פינלנד ארץ חסות. עובדה זו חיזקה את הבדלנות מזרים והגבירה את הלאומיות הפינית בתקופה של הרוסיפיקציה. הרוסים הקטינו את סמכויות הפרלמנט הפיני, וביקשו להפוך את השפה הרוסית לשפה הרשמית של פינלנד, והמערכת הבטחונית למודל רוסי — מעשים אלה ואחרים גרמו לתסיסה רבה בפינלנד וזרמים שונים תבעו עצמאות לארצם. שעת כושר זו הגיעה כאשר נחלש השלטון ברוסיה ופרצה המהפכה הבולשוויקית ב־1917. אז הכריזו הפינים על ארצם כריפובליקה דמוקרטית. כך בא הקץ לשלטון הצארים בפינלנד לאחר 108 שנות שלטון, ובדיעבד הכירה רוסיה בעצמאות פינלנד, שחג עצמאותה נקבע ל־6.12.1917.

מלחמת הגבורה של הפינים נגד הרוסים

ב־1939 התקיפה ברית המועצות את פינלנד, משום שזו דחתה על הסף תביעות רוסיה, לספח שטחים לבסיסי הגנה על לנינגרד. במשך שלושה חודשים עמדה פינלנד במערכה כבדה ולחמה בעוז ובגבורה נגד מעצמה אדירה כברית המועצות, תחת הנהגתו של המרשל מנרהיים, שעמד בראש הכוחות המזוינים של פינלנד. לבסוף חתם המרשל מנרהיים על הסכם שלום עם הרוסים, כדי למנוע תבוסה מוחצת של כוחותיו המצומצמים ואולץ למסור לרוסיה שטחים מאדמת פינלנד. ב־1941 נדרשה פינלנד תחת לחץ הגרמנים להצטרף למלחמה נגד רוסיה בנימוק, שבדעתה להחזיר לעצמה את השטחים שנלקחו ממנה בכח. פינלנד הובסה במלחמת העולם השניה ונכנעה לפני הרוסים, ושוב ויתרה על 10% מאדמתה לטובת הרוסים. היא חוייבה לשלם לברית המועצות פצויי מלחמה בסך של 300 מליון דולר.

מאז סיום מלחמת העולם השניה, נוקטת פינלנד במדיניות של שכנות טובה עם ברית המועצות, אך מנהלת מדיניות עצמאית משלה.

פתיחת הפרלמנט הפיני תחת שלטון הרוסים על־ידי הצאר הרוסי, אלכסנדר הראשון ב־1863

מסמך עתיק על מסחר ימי פיני מ־1326

ראשית התיישבות היהודים בפינלנד

מתי החלה התישבות היהודים בפינלנד? על כך אין ידיעות ברורות. יש סוברים כי יהודים בודדים נמצאו בפינלנד, כבר במאה הט"ז, למרות האיסור להתישב בממלכת שוודיה, פרט לשלוש ערים בלבד, אך לא בפינלנד, שהייתה אז חלק משוודיה. מכאן, שעד המאה הי"ט, לא נמצאו באופן רשמי יהודים בפינלנד. אולם, מאז סופחה ארץ זו לרוסיה הצארית, גדל מספר היהודים בה. היו אלה חיילים יהודים מפולין וליטא, ששרתו בצבא הצאר, ונודעו בשם "קנטוניסטים". לאחר שסיימו אלה שרות צבאי של עשרים וחמש שנה, הורשו להתגורר בכל מקום, שבו סיימו את שירותם כחיילים רוסים משוחררים, והקנטוניסטים הם הם שהקימו את הקהילה היהודית בפינלנד.

"קאנטוניסט", שהוראתו ברוסית: חניך צבא, הוא כינוי לטירונים, שגויסו לצבא ברוסיה הצארית בדרך של כפיה החל מ־1805. המגוייסים היו בעיקר ילדי חיילים, מורדים פולנים ובני כיתות, שסר חינם בעיני שלטונות הצאר הרוסי.

בזמן שלטונו של הצאר ניקולאי הראשון ב־1827, הוטלה גם על היהודים חובת השרות הצבאי והצו קבע בין היתר: "לכוף על היהודים לשרת בצבא שרות גופני ולבטל את המס שהוטל עליהם במקום שירות צבאי". הקהילות חויבו להמציא לצבא, נערים בני 12-25, ואם לא יוציאו לפועל את החוק כנדרש, ייענשו בעונש כסף. אם לא יהיה להם כסף יגויסו הם כחיילים לצבא, וגיוסם של ראשי הקהילה לא ינוכה ממכסת המגויסים. השרות הצבאי של הקאנטוניסט התחיל מגיל שמונה־עשרה ונמשך עשרים וחמש שנה.

טמפרה העיר השניה בגודלה בפינלנד

כנסיות ומונומנטים בהלסינקי

רבבות ילדים שאבדו לעם ישראל

גיוס הנערים לצבא הוטל על ראשי הקהל, שהתחייבו לספק לצבא כל שנה, עשרה נערים מכל אלף שיתחילו בטירונות בבתי הספר והפנימיות לקנטוניסטים. למעשה, שמשו ראשי הקהל היהודי על פי החוק, בתפקידי משטרה, בכך שהיה עליהם למלא את המכסה הקבועה. פקידי הקהילה גייסו בעיקר נערים מבני דלת העם מאחר ורוב העשירים הצליחו לפדות את בניהם בכופר כסף. במידה שלא יכלו לגייס את המספר הנדרש, גייסו ילדים גם בגיל חמש ושש והצהירו שהם בגיל שתים עשרה. הילדים נשלחו לבתי ספר לקנטוניסטים עד גיל שמונה עשרה, אחר כך גויסו לצבא ושרתו עוד עשרים וחמש שנה. לא פעם אחת היו פקידי הקהל חוטפים ילדים ברחובות "תחום המושב היהודי", כאשר לא מלאו את המכסה, לעיתים, פרצו לתוך הבתים ובכוח הזרוע הפרידו ילדים מחיק אמם וגייסום לצבא. פקידים אלא נקראו "חוטפים" בפי דלת העם, וראשי הקהילה הואשמו בשחיתות ובמעשה מרמה, וכונו בשמות גנאי ובוז.

על הקנטוניסטים נרשמו עדויות רבות בשירה ובסיפרות על־ידי סופרי התקופה. המשורר חיים נחמן ביאליק כתב בשירו: "יונה החיט" — "אך בזכרי את הימים ההם הנוראים, תקפוני בלהות ויבעתוני חלומות רעים. יהודים רחמנים ובני גומלי חסדים, בידיהם העבירו למולך ילדים, אכזרים מנמרים ומזאבי ערב, פשטו חוטפים בארץ וישחרו לטרף, כהנשא טלה חלק, שה יונק מעדר — מבית נחטף יתום וילד מחדר".

חטיפת נער לעבודת צבא

הסופר יהודה לייב לווין (1844-1925) כתב בספרו "זכרונות והגיונות", על חטיפת ילד בעיר מינסק שברוסיה הלבנה, שזעזע את נפשו והשאירה בלבו פצע עמוק שלא נרפא: "בעצם היום אחרי־הצהרים ועגלה רתומה לשני סוסים אבירים עמדה אצל בית אחד ושמה אנשים בעבי גביהם וערפיהם האדומים נכנסו הביתה ועד מהרה יצאו ובידיהם ילד כבן שש מפרפר והם חונקים את גרונו לבלי ישמיע קול וממהרים אל העגלה, ותיכף פרצה משם אשה פרועת שיער ראשה, צורחת בקול מר ואיום, אוחזת בהם ונאבקת עמהם. ארבעה אנשים מיהרו ויטילו את הילד אל העגלה וישבו אתו בהחזיקם בגרונו, והשנים הנותרים נאבקים עם האם השכולה השואגת וזועקת: בני! אפרוחי! והאנשים גברו והשליכוה ארצה ויברחו... והאם האומללה שוכבת ארצה פצועה וקרועה, מכה את ראשה ברצפת האבנים, ממרטת שערות ראשה בזעקה גדולה ומרה: בני! אפרוחי! אללי לי, בני!". עוד כותב י. ל לווין שהיה עד למאורע: "מי יתן וחשכו עיני ולא ראיתי את המראה ההוא, למראה הזה נקרע לבי וארים קול ביללה: גזלנים! רשעים! ששה יהודים — הה רשעים, ואלך הלוך וזעוק ולא אדע איכה היה הדבר".

המוזיאון הלאומי בהלסינקי

חטיפת ילדים יהודים לשרות בצבא הצאר

אל תשכח אמונתך

והנה תיאור בדרך השיר כיצד נפרדת אם מבנה, שנלקח ממנה בכח הזרוע לשרת כקנטוניסט בצבא הצאר, בפלכים ואיזורים רחוקים ברוסיה. האם מבקשת מבנה שישמור על אמונתו ומצידת אותו בסידור תפילה, טלית ותפילין:

סידור קטן וזוג תפילין,
וגם ציצית נותנת אני לדרכך,
אל תשכח ילדי ברצון אלהים
אל תשכח אמונתך.
ואם רגע תוכל לפנות, בני
רגע — ובלא סכנה,
הנח תפילין והתבודד, בני
והתפלל בכוונה...

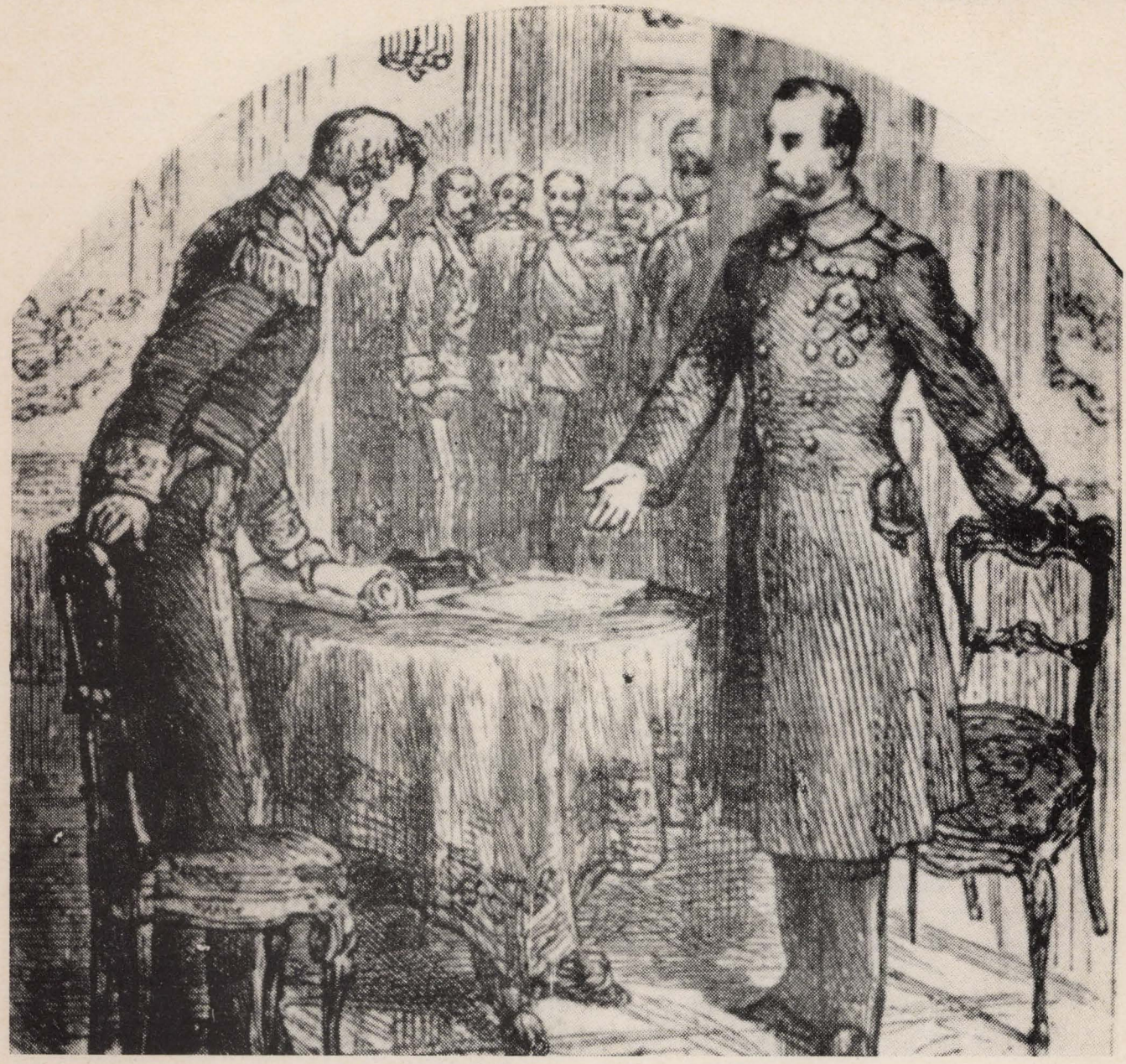

מבצר בסאוולינה מן המאה ה־15

כפרעה שגזר על הזכרים

קהילות היהודים סערו מאוד מגזרות הגיוס לצבא הצאר והם פנו גם למשה מונטיפיורי, שיפעל לביטול הגזרה. במכתב למונטיפיורי ששלח ר' אברהם יעקב מסדיגורה, בעצת הצדיק מרוז'ין בתרי"ד 1854, נאמר בין היתר: "אלה אזכרה ואשפוך עלי נפשי... ונחתם גזר דין חדש שיתנו ישראל אחד מני אלף יותר מן הגויים לאנשי חיל... תוקף הגזרה ההיא נפלה על הטף מבני ישראל נערים וילדים, כפרעה שגזר על הזכרים ומבית הספר המה נגררים כבן שש או שבע מובחרים לעבודת המלך בני ציון היקרים... ואספו על פקודה זו ילדים למאות ולאלפים בני שישה ושבע שנים שנלקחו לאנשי חיל, ויסרו אותם במכות אכזריות, מי באש ומי במים ומי בחרב עד כי כמה מהם לא יכלו לעמוד בנסיונם... יאזין נא כבודו השר הגדול צעקת בני ישראל כי גדלה עד השמים וכשל כח הסבל, ובישועת ה' על־ידי "משה בחירו" כבודו הרם... ואתחנן אל ה' אנא ה' הושיעה נא למשה עבדך, יעשה נא למען שמך והיה נא מצליח דרכו".

משה מונטיפיורי אצל הצאר ניקולאי הראשון ב־1846

משה מונטיפיורי נסע לרוסיה כדי להשתדל למען אחיו אצל הצאר ניקולאי הראשון. כותב מונטיפיורי: "השבח לאלהי אבותינו, היום בשעה אחת נפל בחלקי הכבוד להתקבל לראיון אצל הוד מלכותו הצאר, דרשתי ממנו בתוקף, במיטב יכולתי, שינוי כללי של החוקים והתקנות שהכבידו מאוד על היהודים החיים תחת שלטונו".

בית הקברות היהודי
בהלסינקי

ביטול גזירת הקנטוניסטים

פרשת חטיפת הילדים מגיל שתים־עשרה שנה, וגיוסם לצבא הצאר, טרם נחקרה כהלכה. זו פרשה טרגית מאוד, שהטילה כתם שחור על ראשי קהילות, שביצעו מעשים אכזריים כלפי אחיהם, בכך שסייעו לשלטונות, להעביר ילדי עניים ואלמנות על דעתם ודתם. חוקרים השוו את גזירת הקנטוניסטים למסעי הצלב ולגירוש היהודים מספרד. אחרים סברו כי גזירה זו היתה קשה מאוד בכך שאבדו לאומה היהודית רבבות רבבות של ילדים, וכי רק מעטים שמרו על יהדותם ולא נטמעו בין הגויים.

גזירת הקנטוניסטים, שנמשכה כשלושים שנה, בוטלה ב־1856 על־ידי הצאר אלכסנדר השני. אך החוק בדבר שרות צבאי מגיל עשרים שנה ומעלה נשאר בתוקף, אך מזמן לזמן הופחת השרות. ב־1867 נקבע, שכל משוחררי הצבא יהיו זכאים להתגורר בכל חלקי המדינה, ורבים מן החיילים יוצאי תחום המושב התיישבו בכל רחבי רוסיה ופינלנד, שהיתה בחסות רוסיה. לאחר זמן הצטרפו לקנטוניסטים יהודים שהגרו מערי רוסיה ופולין.

כאמור, עד ראשית המאה הי״ט נאסר על יהודים להתישב בפינלנד והתושבים הראשונים היו הקנטוניסטים. אליהם הצטרפו מספר קטן של בעלי מלאכה שונים, שלא היו להם זכויות אזרחיות מלאות. התעסוקה שהותרה ליהודים נקבעה בחוק ב־1869. היהודים הורשו לעסוק במסחר זעיר ומכירת בגדים ישנים וכדומה, אך אסרו עליהם לעבוד מחוץ למקום מגוריהם, וכל סטיה מן ההגבלות שהוטלו עליהם, היתה סיבה מספקת לגירושם מפינלנד.

הועידה הציונית בהלסינקי ב־1906

בשנת 1906 נערכה בהלסינגפורס־הלסינקי — בירת פינלנד, הועידה השלישית של ציוני רוסיה, שדנה בדרכים חדשות לפעילות התנועה הציונית וההתישבות בארץ

ועידת ציוני רוסיה בהלסינקי ב־1906

יד השמונה בישראל

ישראל. הועידה הציונית קיבלה מצע מדיני, שנוסח על־ידי אבות הציונות: א. אידלזון, י. גרינבויים וז. ז׳בוטינסקי, שהיו מראשי המדברים בועידה. בין היתר הוחלט בכנס לקרוא לארגונים ציוניים בעולם לפעול בקרב העמים, להכרת זכויות היהודים כלאום, גם מחוץ לארץ ישראל. כ״כ, הוטל על ראשי הקהילות לדרוש זכויות־אזרח, וייצוג פרלמנטרי ליהודים בארצות מגוריהם. המצע המדיני נקרא ״תכנית הלסינגפורס״.

המאבק למתן זכויות שוות ליהודים בפינלנד נמשך שנים רבות וההגבלות בוטלו כאשר פינלנד נעשתה מדינה עצמאית. היהודים זכו למעמד של אזרחים שווים, וניתן להם להשתלב בכל עבודה שהיא ובכל המקצועות החופשיים על פי חוק שפורסם ב־1918.

יהודי פינלנד במלחמת העולם השניה

פרשה בפני עצמה היא תקופת מלחמת העולם השניה, כאשר הפינים הצטרפו לגרמנים במלחמה, והנאצים ועוזריהם ביקשו לגרש את יהודי פינלנד. היינריך הימלר הגיע לפינלנד ב־1942 בפקודת היטלר, ובידו רשימה של 2,000 יהודים, שביקש את גירושם מפינלנד והשמדתם, כפי שנהג לגבי יהודי אירופה במחנות ההשמדה. היו קולות בעד הגירוש, אך רוב העם והעתונות עמדו בפרץ נגד המזימה, ובתרגילים שונים דחו הפינים את דרישת הנאצים, עד שבוטל הגירוש שיזמו אנשי הגסטאפו, שהיו בעלי השפעה בפינלנד. אמנם, גירשו הפינים יהודים שלא היו אזרחי מדינתם, אך לאחר שנודע על השמדת שמונה יהודים בידי הנאצים, סירב המרשל קרל גוסטב מנרהיים לגירוש פליטים יהודים, שמצאו מקלט בפינלנד. כן סירבו הפינים להפעיל חוקים אנטי־יהודיים, ומאידך איפשרו ליהודים להימלט לשבדיה הניטראלית. שמו של הפילד־מארשאל מנרהיים מוזכר לטובה בקרב יהודי פינלנד, ובישראל נטעו עצים לכבודו.

מוטב לנו להישמד מלהסגיר יהודים לנאצים

מ. דבורז׳צקי במאמרו ״פינלנד ויהודיה בתקופה הנאצית״, פרסם עדויות שונות על מצב היהודים ועמדת העם הפיני וממשלתו כלפי היהודים, בשעה שהיתה בין הפטיש הנאצי לבין הסדן הסוביטי. בין היתר מסר מ. דבורז׳צקי על פי עדויות ומסמכים, שממשלת פינלנד החליטה בישיבה סודית, לא למסור אף יהודי בידי הגרמנים משום: ״שפינלנד אומה הגונה, מוטב לנו להישמד עם היהודים ביחד מלהסגיר את היהודים לידם״.

עוד כתב מ. דבורז׳צקי, כי ביחסה של פינלנד ליהודים ״היו הרבה עקומות ותנודות, והמספר הזעום של היתרי כניסה ליהודים פליטי הרדיפות הנאציות הראה על אדישות כלפי הנרדפים... מאידך יש לציין כי פינלנד היתה הארץ היחידה הקשורה עם גרמניה הנאצית, שלא קיבלה את המדיניות הנאצית כלפי היהודים. אי ציות זה בוצע למרות קשריה עם גרמניה הנאצית, או אולי הודות לברית הצבאית עם גרמניה. בשמירה על מעמדם האזרחי של היהודים, ראתה פינלנד ביטוי לעצמאותה המדינית״.

״בפינלנד פעלו במשך כל תקופת הכיבוש ארגונים פאשיסטיים ופרו נאציים אנטישמיים, שדרבנו לגזרות וגירוש יהודים. אך הדמוקרטיה בפינלנד ידעה להלחם בכוחות אלה״. זאת ועוד: ״אורות וצללים ליוו את יחסה של פינלנד כלפי הישוב היהודי שבקרבה. אין להכחיש את הצללים, אבל סבורני כי ניתן לומר: האור גבר בהרבה על הצל״ (גשר, שנה שבע עשרה, 2 (67), ספטמבר 1971).

יהודי פינלנד מזכירים לטובה את שמות חסידי אומות העולם שעמדו לימינם ומציינים, שפינלנד היתה המדינה השלישית, אחרי ארצות הברית וברית המועצות, שהכירה במדינת ישראל ב־1948.

הפילד־מארשאל קרל מנרהיים (1867-1951)

בית הכנסת בהלסינקי

מספר היהודים בפינלנד

יהדות פינלנד מונה ב־1985 כ־1,050 נפש; 800 יהודים נמצאים בהלסינקי הבירה, 200 בטורקו, ובעיר טמפרה נותרו יהודים בודדים. עקב כך פסקו פעולות הקהילה ב־1982 ומאז מועברים הנפטרים מטמפרה לבית העלמין בהלסינקי או בטורקו. למספרים הנ״ל יש להוסיף חמשים יורדים מישראל, שאינם רשומים כחברים בקהילה.

ב־1880 נמצאו בפינלנד אלף יהודים, אך לאחר המהפכה הרוסית ב־1917, והכרזת העצמאות של פינלנד גדלה האוכלוסיה היהודית כתוצאה מהגירה, בעיקר מברית המועצות ומספרם הגיע ל־2,000 נפש.

לפי מפקד רשמי, שנערך בפינלנד ב־1934, היה מספר היהודים 1,850 נפש, אך ב־1939 גדל המספר ל־2,000, ממהגרים שהגיעו מפולין וגרמניה. ב־1968 נע מספר יהודי פינלנד בין 1,500-1,600 נפש, ואילו ב־1985 מצויים בפינלנד 1,050 יהודים.

רוב העם הפיני הוא פרו ישראלי, אך זה רוב שקט ודומם, שבאופן רשמי אינו יכול לפעול בגלוי למען ישראל. כך אמור הדבר גם בנוגע למאבק למען יהודי ברית המועצות. יהודי פינלנד מנועים מסיבות מובנות, לעסוק ביהדות רוסיה משום שהפינים הם שכניהם של הרוסים.

הקהילה היהודית בפינלנד

המרכז היהודי בהלסינקי הוא בית הכנסת ובנין הקהילה, שנמצא במרכז העיר ונבנה ב־1906. בבית הקהילה מצוי בי״ס יהודי שלומדים בו 60 תלמידים. קיים אולם ספורט, גן ילדים ומסעדה כשרה. לקהילה בית חולים קטן המיועד לקשישים, קרן גמילות חסדים והכנסת כלה, קרן לעזרה רפואית ותמיכה בנזקקים, קבוצת כדורגל וספורט, וחוג חברתי תרבותי הקרוי ״יודאיקא״ ועוד.

בית הכנסת בטורקו

על השרותים הדתיים של הקהילה סיפר לי רבה הראשי אורי שורץ, כי בהלסינקי קיימת שחיטה כשרה ואטליז כשר. הקהילה קיבלה אישור ממשרד החקלאות הפיני לייבא מארץ ישראל, בשר הודו מעושן ולפתוח מרכז למכירת מוצרים כשרים מישראל. יצויין, שבעבר נעשו נסיונות לאסור שחיטה כשרה יהודית בפינלנד, ועל כך היו מאבקים רבים עד שהרב ד״ר שמעון פדרבוש, רבה הראשי של פינלנד לשעבר, הצליח לסכל דרישה זו, שהועלתה בפרלמנט ובעתונות. ד״ר פדרבוש ערך והוציא לאור שבועון וירחון עברי.

הרב אורי שורץ, שוחט בהמה דקה, גסה ועופות, הוא גם שליח ציבור, דרשן ומוהל. אגב אורחה, מספר הרב, שלמד להיות מוהל בבית החולים משגב לדך בירושלים. בקהילה מקווה־טהרה ציבורי, חברה קדישא הפועלת למעלה ממאה שנה ולה שני בתי עלמין, שהראשון נפתח ב־1864.

בשנים האחרונות נערך סמינר לימודים לנוער פיני ושבדי יהודי. קבוצות נוער ביקרו בישראל, ויוצא לאור גם בטאון בשם ״שופר״.

מדינאים ואמנים יהודים בפינלנד

רוב בני הקהילה הם עובדים שכירים במוסדות המדינה ומועסקים בבתי כל־בו ובבתי מסחר שונים. מצויים גם בעלי מקצועות חופשיים כגון: רופאים, עו״ד, מהנדסים, חרשתנים, ויערנים ובעלי עסקים בענף הטקסטיל וההלבשה. יהודים ממלאים גם תפקידים בכירים במערכת השלטון כמקס יעקבסון, ששימש שגריר פינלנד בשטוקהולם, ושגריר באומות המאוחדות, והיה מועמד לתפקיד מזכיר האו״ם.

בין האמנים ידוע הצייר סם ואן ני, שהוא בעל שם עולמי וחבר האקדמיה הפינית והאקדמיה האירופית

למדעים, והאמן רפאל ורדי, שציוריו משמשים בערבוביה — באור ובצל. הגב׳ ארנה טאורו (כיום בשוודיה) מפורסמת בתחום המוסיקה הקלה ומוסיקת תיאטרון, ובעבר נודע המנצח ד״ר סימון פרמט. הגב׳ סלה היא אמן התיאטרון והטלוויזיה ונשואה לזמר אלי סלע. בני הזוג מופיעים ברדיו ובטלוויזיה, בשירים ישראליים ובאידיש. כמו כן ערכו תכנית מיוחדת לטלוויזיה הפינית על השואה בשם ״העיירה בוערת״, שעוררה ענין רב אצל יהודים ופינים. אמנית אחרת היא סיינווה שובק, המופיעה בתיאטרון במשחק ובשירה.

כל אזרח פיני חבר הקהילה

קהילת יהודי פינלנד היא אשכנזית פרט למספר יורדים מארץ ישראל, שברובם הם מיוצאי ארצות המזרח. אך הקשר בינם לבין הקהילה רופף מאוד. אחד מן היורדים בפינלנד אמר לי, שחבריו שוקלים לקיים בעתיד תפילות בבית כנסת נפרד, ובדעתם גם להזמין שליח ציבור מישראל לאחר שיכשירו מקום תפילה בהלסינקי.

לפי התקנון, כל יהודי אזרח פיני הוא חבר הקהילה. ברם, מי שאינו אזרח פיני, עליו להגיש בקשה לקהילה שתדון אם לקבלו או לדחותו. קהילת פינלנד אינה רואה בעין יפה חברים, שאינם ילידי פינלנד ומה גם, שרבים מן היורדים נשואים לנשים לא יהודית ואשר טרם סיימו את תהליך הגיור, מה שמונע את צירופם לקהילה באופן רשמי.

קהילת יהודי פינלנד רשאית על פי החוק להטיל על חבריה מסים לבצוע השרותים הקהילתיים. הגוף העליון הוא ״המועצה הקהילתית״, ובה 32 חברים וועד פועל. נשיא הקהילה הוא וולף דווידקין, יליד הלסינקי, שנלחם בשורות הצבא הפיני במלחמת העולם השניה. לפני הקמת מדינת ישראל, ב־1948, היה בין 29 יהודים פינים (ביניהם היו חמש צעירות) שעלו לא״י והתנדבו לצה״ל. היה בין לוחמי ״באב אל ואד״, לפתיחת הדרך הנצורה לירושלים.

זוג האמנים סלה ואליס סלע

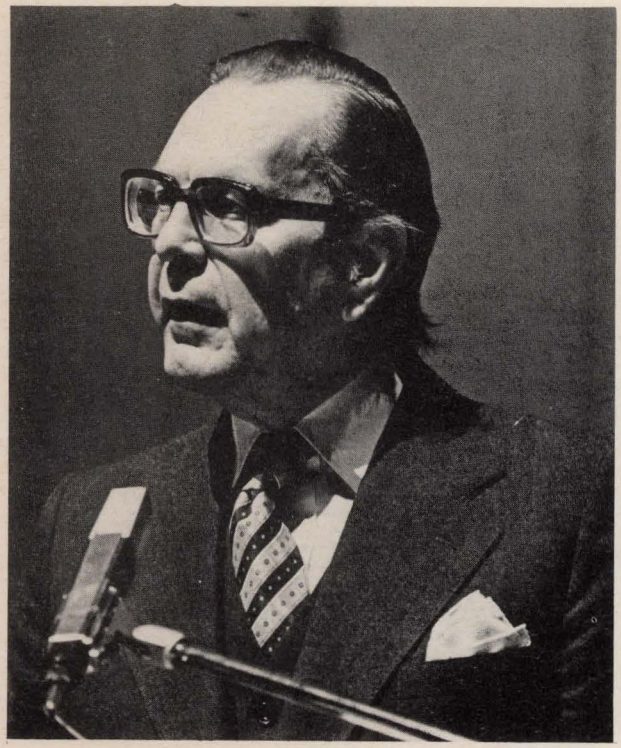

שגריר ישראל בפינלנד יהודה הורם והרב הראשי אורי שוורץ

הקהילה בעיר טורקו

בעיר טורקו, שהיתה לפנים בירת פינלנד, והיא השלישית בגודלה כיום, מצוי בית כנסת מפואר, שנבנה ב־1912. התפילות מתקיימות בליל־שבת בבית הכנסת הקטן, ואילו תפילת שחרית של שבת בבית הכנסת הגדול, משום שציבור גדול משתתף בתפילה.

בבנין בית הכנסת ספריה, ארכיון שבו שמורים תעודות, מסמכים ותמונות ראשי הקהל ורבניו בעבר. במלאות שבעים שנה להקמת בית הכנסת, שופץ הבנין מתרומה שהעניקה ממשלת פינלנד לקהילת יהודי טורקו. מספר חברי הקהילה ב־1985 נע בין 197 ל־205 נפש, ויו״ר הקהילה היא הגב׳ רות חסן, מרצה בחוג למתימתיקה באוניברסיטת טורקו.

מקס יעקבסון, לשעבר שגריר פינלנד באו״ם

שבעים וחמש שנה של קשרי ידידות בין נוצרים מפינלנד לבין העם היהודי

בשנת 1983 מלאו שבעים וחמש שנה לקשרי הידידות, בין נוצרים מפינלנד לבין העם היהודי, שהחלו בראשית המאה העשרים.

ארגון ידידי ישראל בפינלנד, הוא ארגון נוצרי ומטרתו לתקן תפיסה לא נכונה ודעות קדומות של נוצרים כלפי היהדות. הארגון פועל נגד אנטי־שמיות בכל צורה שהיא ואמור לרכז מסביבו את כל הפינים, שיש להם אהבה לישראל ומתעניינים בכל המתרחש בה ובעם היהודי מבחינה רוחנית ומדינית.

ארגון הידידים בפינלנד נוסד ב־1908 על ידי נפתלי רודניצקי, שביקש להסב את תשומת הלב למצבם הקשה של היהודים. רודניצקי ארגן קבוצות של נוצרים, שגייסו

וולף דוידקין,
יו״ר הקהילה היהודית

יסוד ארגון ידידי ישראל בפינלנד ב־1908 ע״י נפתלי רודניצקי

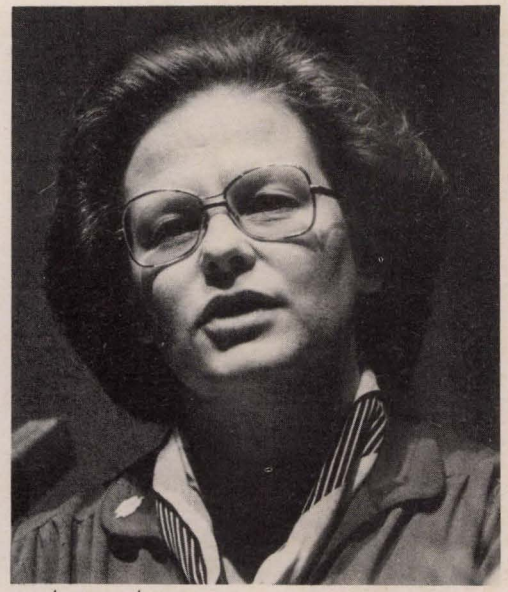
כספים למטרות הומניטריות ליהודי פינלנד ומחוצה לה, ושיתף פעולה גם עם נוצרים ידידי העם היהודי בשוודיה. היו אלה הידידים, שסייעו אחר כך לפליטי גרמניה בזמן מלחמת העולם השניה. לאחר סיום מלחמת העולם השניה, חלה תקופת רגיעה בפעולות הארגון, אך משנת 1970 החלה פעילות מוגברת למען ישראל.

שבעים ואחד אלף פינים חתמו על פטיציה

לרגל ציון פעולות הארגון במשך שבעים וחמש שנה (1908-1983) ושלושים וחמש שנה ליסוד ״ארגון ידידי ישראל־פינלנד״, שנוסד מיד לאחר כינון מדינת ישראל, נערך בהלסינקי במאי 1983 כנס חגיגי. במשך יומיים נסקרו פעולות ידידי ישראל. בין היתר סופר על ארגון פטיציה לממשלת פינלנד, שעליה חתמו שבעים ואחד אלף פינים, שהתנגדו לפתיחת משרדי אש״ף בפינלנד.

מקהלת "הזמיר" ליד האנדרטה של יאן סיבילִיוס בהלסינקי

ד״ר אולה ירבילהטו

הפרלמנט הפיני בהלסינקי

היתה זו ההתועדות הגדולה ביותר של ארגון ידידי ישראל בפינלנד מזה שנים, והמלים שלום, ישראל, ירושלים, להתראות וכד׳ נשמעו ברוב הדיונים והשיחות מפי משתתפי הכנס, בהם אנשי רוח, פסטורים כהני דת, חוקרי תנ״ך ומלומדים, שהביעו תמיכה ואהדה לישראל וחברת הפרלמנט הפיני לשעבר, הגב׳ אולה ירבילהטו, ידידה ותיקה של ישראל, הוקיעה את האנטישמיות המרימה ראש ועמדה על יחסי הגומלין בין היהדות לנצרות.

בימי הכנס היתה פעילות גם מחוץ לכתלי בית פינלנדיה. נערכו מפגשים רבים עם אישים ומנהיגים נוצרים. שגריר ישראל בפינלנד יהודה הורם, ערך בביתו מפגש של אינטלקטואלים, ביניהם נכח היהודי מקס יעקבסון, פרופסורים בעלי שם ומעמד בפינלנד. פרופ׳ בנימין אקצין דיבר על ישראל ובעיותיה ונערך דיון מקיף על מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית.

למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט

מעמד מרשים היה בסיום הכנס, שנועד לברכות והענקת תעודות הוקרה לאישים וארגונים על פועלם לטובת ישראל. המברכים היו ראשי ארגון ידידי ישראל בפינלנד הפסטור ד״ר פר ואלנדורף, יוקא ריפא, טויבו אסיקאיינן, ד״ר אולה ירבילהטו, ריסטו סאנטלה, ספו ספלה ואחרים. כן ברכו את מארגני הכנס פרופ׳ ב. אקצין בשם ממשלת ישראל, מר יאקקו נאוממינן, מטעם הממשל הפיני, ד״ר ויליאם ואן דא הוואן, בשם השגרירות הנוצרית בירושלים, וכותב הטורים בשם אגודת ידידי ישראל — פינלנד בישראל, שבראשה עומד העו״ד צבי סגל בתל־אביב ופרופ׳ שמואל מורה בירושלים ובשם בית־החולים ״משגב לדך״.

כנס ידידי ישראל ננעל בקריאת פרקי תהילים ושירה על־ידי מקהלת "הזמיר" היהודית בניצוח ליאו סוקורניק, ובשירת "התקוה" בעברית ובפינית ובהמנון הפיני, מול כרזה ענקית בעברית ובפינית: "למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט" וציור ענק של המנורה, סמל מדינת ישראל ודגלי פינלנד וישראל, הזהים בצבעם הכחול לבן.

ועד ידידי פינלנד־ישראל, שהוא מעין ארגון גג לאגודות וחוגים שונים הפועלים למען ישראל, הוקם ב־1980 ומרכז מסביבו חמשה עשר ארגונים. ביניהם אגודת "כרמל" המפרסמת ירחון בשם "כרמל", שעורכו הוא ספו ספלה — מחבר המילון העברי־הפיני.

לארגון הידידים אלפי חברים בששים סניפים בערי פינלנד, והארגון מתאם את פעולות ההסברה ומארגן כינוסים וחגיגות סולידריות ופסטיבלים בכל אביב למען ישראל. ביום העצמאות של ישראל, ב־1985 נערכו בפינלנד למעלה מחמשים אירועים שונים, ועצרות־עם תחת הסיסמה "לזכות קיומה של ישראל".

טיובו אסיקאיינן, יו"ר ועד ידידי ישראל בפינלנד

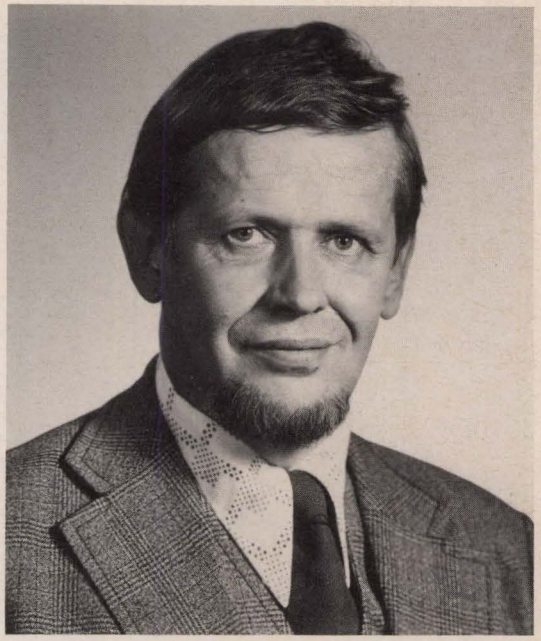
בראש ועד ידידי פינלנד־ישראל מכהן טויבו אסיקאיינן (1914), שהוא ידיד גדול ונאמן של ישראל, הוא גם העורך הראשי של הירחון "שלום", המתפרסם בפינלנד. מגזין "שלום" בשפה הפינית, נותן ביטוי נאמן למתרחש בארץ־ישראל ובעיותיה, מסביר את זכות העם היהודי לארץ הקודש ומפרסם פרקי היסטוריה יהודית ודיוקנאות גדולי היהדות ועל מועדי ישראל.

טויבו אסיקאיינן הוא גם יו"ר ועד ידידי בית־החולים "משגב לדך", וחבר הועד הבינלאומי להקמת בית החולים החדש הנבנה במקום "משגב לדך", שהיה בעיר העתיקה של ירושלים ונהרס על־ידי הירדנים במלחמת העצמאות ב־1948.

טויבו אסיקאיינן, עוסק ברוב שנותיו בעבודה ציבורית וסוציאלית, ניהל הוצאת ספרים גדולה בפינלנד, פעמים רבות ביקר בישראל ובירידי הספרים, שנערכו בירושלים. על פי המלצתו, תורגמו ספרים רבים מעברית לפינית, בהם ספרו האוטוביוגרפי של צבי ברלב, העוסק בנושא השואה שנתפרסם לאחרונה.

אסיקאיינן מספר, שהתעניינותו בישראל החלה לפני הקמת המדינה: "אולם ב־1948 עם הקמת מדינת ישראל, נפתחו עיני לראות מה שקורה בישראל. במו עיני חזיתי בהגשמת חזון נביאי ישראל, והתעניינותי הלכה והתפתחה לאהבה והערצה כלפיה.

הצטרפתי לאגודת ידידי ישראל ומאז אני מבקר בישראל לעתים קרובות. מונתי לעורך ראשי של כתב־העת החודשי "שלום". לאחר פרישת היו"ר ד"ר פר וולנדרוף נבחרתי כיו"ר אגודת ידידי ישראל, ובית החולים "משגב לדך", נהיה יקר לי במיוחד, אני עושה ככל יכולתי למען בית החולים הקיים והשלמת בינינו החדש, שאני מלווה אותו מאז הוחל בהקמתו. אני מאושר לראות, שמספר ידידי ואוהבי ישראל בפינלנד הולך וגדל מדי שנה, ובמסגרת זו אני מגיש את תרומתי הצנועה לעם ישראל ולארץ ישראל".

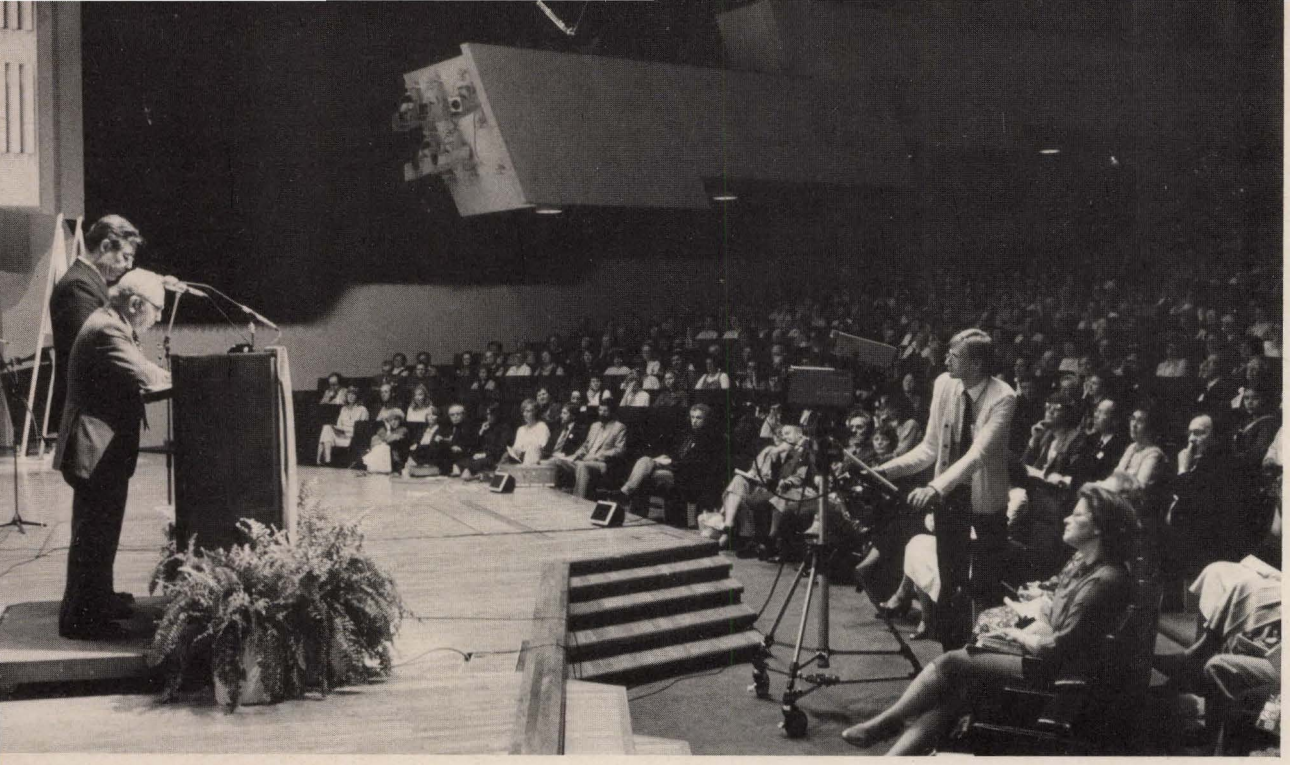

יוקו ריפא המזכיר הכללי
של ועד ידידי ישראל־פינלנד

ספו ספלה
עורך מילון
עברי־פיני

המחבר נואם
בכנס ידידי ישראל
באולם פינלנדיה במאי 1983

כנס ידידי ישראל
באולם פינלנדיה בהלסינקי

ציורי נוף מלאפלאנד, פרי מכחולו של הצייר הפיני אנדרס אלאריסטו

Toivo Asikaiselle,
uskolliselle Israelin ystävälle

חורף בפינלנד

Reuben Kashani

SUOMEN JUUTALAISET

Johdanto:
Prof. **Shmuel Moreh**

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

Jerusalem, 1985

